Folkeuniversitetet
Pensjonistuniversitetet

Pensjonistuniversitetet i Ålesund

Medlemsblad nr 30 3/2011

Oktober 2011

I denne utgaven:

Temamøtene, s.1
Ny gruppe?, s.1
Forslagsfrist 9.jan, s.1
Leder, s.2
Kryptisk melding, s.2
Krabbedikt, s.3
Operaturen, s.4
Info om datagrp. s.5
Gruppestøtte, s.5
Åpningstiden, s.5
Kommunen vår, s.6-7
Temaforedrag 29.sept.:
By og land, hand i hand, s.8
Våren begynner om høsten, s.9
Reparasjon, s.9
Støtteannonse Adea, s.9
Temaforedrag 1.sept:
Den internasjonale tjener og hans testamente.
Til ungdommen, s.10
Støtteannonse Brages, s.11
Støtteannonse, Møre Eiendoms-megling, s.11
Kontakt til studiegrupper, s.11
Tillitsvalgte, s.12
Formålsomtale, s.12
Møtedatoer for studiegruppene, s.12
Inmeldingsblankett, s.12

Du finner mye informasjon på nettsidene våre:

www.puiaa.no

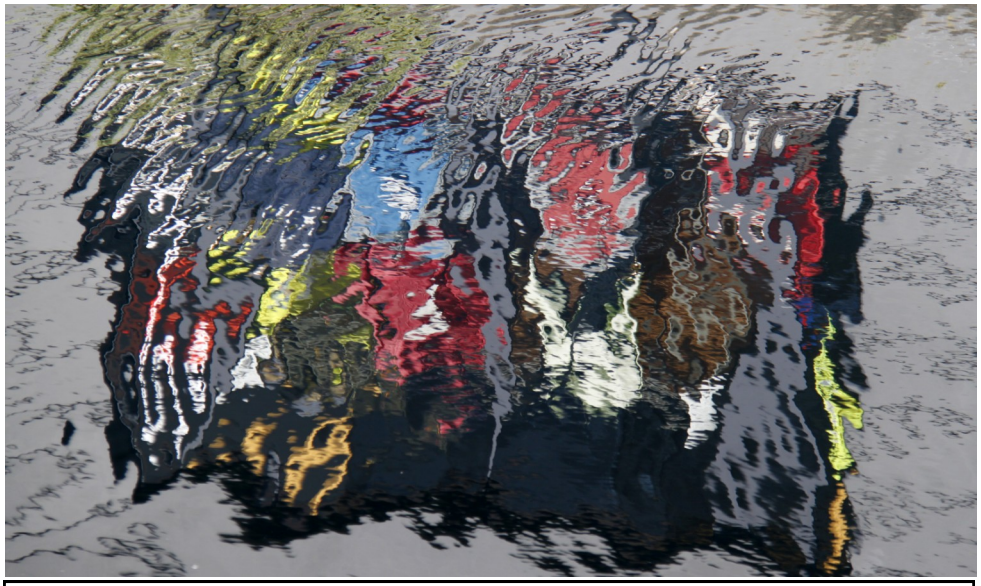

Bildet ble tatt under Båtfestivalen, og det er ikke gjort noe redigering i etterkant. Klarer du å finne ut hva det er og hvor det ble tatt? Svaret finner du inne i bladet.

Møtene fremover anbefales

27.okt.:	**May Britt Haukås: Runde og økosystemet**
24.nov.:	**Åshild Ulstrup: Alder ingen diagnose**
8.des.:	**Sissel Brunstad: Den gode, gamle Sunnmørsjula.**
	OBS! 8.des. møtes vi på Spjelkavik omsorgssenter kl 1700
26.jan.:	**Redaktør Hanna Berg, Sunnmørsposten**: Tittel ikke klar ennå.
23.feb.:	**Årsmøte for året 2011**

Det faste er at vi møtes siste torsdag hver måned, på Høgskolen i lokalet Naftadjupet, kl. 1800—og at vi møtes til sosialt samvær etterpå, over en kopp kaffe og litt å bite i.

Ny teatergruppe?

Styret oppfordrer til å danne en teatergruppe. Her er masse muligheter:

Man kan f. eks drive aktivt for seg selv i gruppen,
man kan ha interesse for teaterets funksjon og utøvelse,
man kan reise og gå i teater etter at man har gjort seg kjent med innholdet og bakgrunnen på forhånd, og fordøye innholdet i etterkant,
og man kan finne på det mest utrolige sammen.

Den som bærer på slike og lignende idéer kan henvende seg til vår utmerkede studie-koordinator, Per Øfsdahl, (alle data for dette på siste side) og være med på å begynne med dette i det små sammen med likesinnede.
Så finner man den utforming som passer best, og hygger seg i godt lag.

Vennlig hilsen
styret

Forslag til behandling på årsmøtet 23.feb.2012 bes innlevert senest 9.jan.
Dette pga. rent praktiske årsaker.

Enten eller og både og?

Vi tar det som en selvfølge i vår forening at alle kan lese – og forstår det man leser.

Vi bør ta høyde for at det ikke alltid er tilfelle.

Frafallet i den yrkesrettede videregående skole har vi fått vite i lang tid er alt for stort. Man spekulerer i om at elevene er skoletrette? I disse valgtider blir ideologiske skillelinjer innen utdanning, pedagogikk og tilhørende fagfelt disputert. Så er det kanskje ikke der vi skal finne svaret?

Det settes i gang en undersøkelse blant 8.500 nordmenn og i 25 andre land som har en annen innfallsvinkel, *Programme for International Assessment of Adult Competencies*, (PIIAC), på norsk kompetansevurdering? Hensikten med denne er å undersøke ulike former for ferdigheter i den voksne befolkningen. Dette omfatter lese- og regneferdigheter, samt problemløsning i teknologisammenheng. Sammenlignet med tidligere undersøkelser vil man undersøke flere typer ferdigheter, innhente mer informasjon om befolkningens bruk av ulike typer kompetanse i arbeidslivet, samt mer informasjon om tidligere arbeid og utdanning.

Man har erfart at mange i samfunnet sliter med manglende leseforståelse. Ifølge OECD's definisjoner er 1.000.000 nordmenn så plaget av tall- og leseforståelse at de har vanskeligheter med å fungere tilfredsstillende i samfunnslivet. Dette er et så stort tall at det er vanskelig å forstå det. Etter norsk definisjon er antallet 300.000 mennesker på nivå 1 (av 5) i lesekyndighet. Det hevdes at én av ti voksne nordmenns leseforståelse er så svak at hverdagen er vanskelig for dem; i aldersgruppen 60-65 år gjelder det 1 av 4.

Problemet er ikke analfabetisme, at man ikke kan lese bokstaver og ord, men heller at hjernen ikke kobler tegnene man kjenner til begrep som man skal forstå og handle etter. Konsekvensen er naturlig nok at man derfor f. eks ikke kan få bilsertifikat, lese bruksanvisning for medisiner, forstå skriftlig informasjon rundt seg alle steder, ikke kan ta utdanning og ikke fungere som forventet. Veien til manglende selvtillit, mangelfull yrkesutøvelse, og til uførestatus er kort.

Så har man på den andre siden et samfunn som blir teknologisert i et forrykende tempo. En mengde duppeditter og nyttige redskaper og maskiner kan gjøre ting som ingen kunne forutse for noen tiår siden – med bruksanvisninger som er til dels overveldende omfattende for selv den mest ihuga. Man kan være på nett med jobbmail, sende bilder man tar selv, lese øyeblikksnyheter fra den fjerneste avkrok, og twitre med bekjente som sitter på do – helst ikke samtidig, men nesten. Vi har lesebrettvarianter som gjør at vi kan anskaffe oss all verdens bøker så raskt at vi knapt rekker å fjerne fingeren fra sendeknappen, til en pris som en løssalgsavis eller en flaske mineralvann.

De to største avisene i Norge har valgt hver sin iPad-strategi, VG selger avisen i elektronisk format gjennom produsenten Apple, mens Aftenposten selger direkte for muligens å tjene bedre på det. Med lesebrettet fra Kindle kan man lese internasjonale aviser når man er i en internettsone, og legge inn egne, norske tekster for å være mer effektiv og mobil. Det er flere abonnenter med mobiltelefon enn med fastlinjetelefon, alle er tilgjengelig når som helst for tale, tekst, og bilde.

Teknologi gjør det lettere å kommunisere, mens mennesker har vanskeligere for å få med seg informasjon. Man sier noen ganger under lange reiser at man må stoppe opp litt for at sjelen skal rekke å komme etter. De fleste av oss tenker vel ikke over at alt for mange ikke kan ta full del i utviklingen.

Skal vi ha det i mente?

Sjur

Denne meldingen kom tikkende inn her en dag fra en engelsk kontakt. Men hva i all verden står det her?

TH15 M3554G3 53RV35 TO PR0V3 H0W 0UR M1ND5 C4N D0 4M4Z1NG TH1NG5!

1MPR3551V3 TH1NG5! 1N TH3 B3G1NN1NG 1T WA5 H4RD BUT NOW, ON TH15

LIN3 YOUR M1ND 1S R34D1NG 1T 4UT0M4T1C4LLY W1TH OUT 3V3N TH1NK1NG

4B0UT 1T, B3 PROUD! 0NLY C34RT41N P30PL3 C4N R3AD TH15. R3 P05T 1F U C4N..

Høstens lyspunkt

av Bjørg

Ja, nå stunder det til høst, og da er det noe jeg har lyst på!
Lyst på krabbe, selvfølgelig.
Jeg er ikke så glad i høsten, blomstene mine synger på siste verset,
ruskete i hagen, mørke kvelder, regn og ruskevær.

Hadde det ikke vært for en ting: Høstens eneste lyspunkt,
så tror jeg at jeg hadde reist herfra.
Det som hjelper meg til å holde ut
er noe så fint som Panser Pagurus,
av arten Brachuyura: Taskekrabben.
For det er *den* som er havets kardinal.
Ikke hummeren. Den er bare overpriset
– nei, den er uspennende og oppskrytt.
(Den kan folk med andre ambisjoner ha for seg selv)

Tid for krepselag er det visst også nå på denne tiden.
Ferskvannskryp fra gjørmebunn smaker ingen ting.
Det er derfor krepsen overdynges av dill,
for at det skal smake *noe* i alle fall.

Nei, - et krabbelag er noe ganske annet. Folkets store skalldyr.
En av demokratiets viktigste pilarer. Overkommelig for alle.
Tilbehøret kan være rimeligste tørre hvitvin, øl eller herlig vann.
Det er ikke så nøye.
Nei, når du får ei hokrabbe med rogn fra Ellingsøyfjorden eller Grytafjorden,
da trenger vi ikke kandelabrer og damask.

Krabbene har ikke fått for mange hedersord:
man henger over rekka, mater krabbene,
man krabber på alle fire.
At krabben klyper litt i selvforsvar er også anført som noe negativt?

Men, vi vet hvilken velsignelse krabben er.
Våre kjære taskekrabber, med deilig, grønnbrunt i skjellet,
fast rød rogn
og bur med spennende irrganger,
klør med mat som sier svupp i munnen.
Dette gir regntida mening.
Det kreves konsentrasjon, ferdighet, i gode venners lag.

Vårt fremste skalldyr besitter den helhet
som gjør hummer, kreps, og reker til krisemat.
Vi vet hvilken velsignelse Panser Pagurus er,
den får oss til å glemme mørketida rundt oss.

Bare prøv!

Operatur "Tryllefløyten" 2011.

Tekst: Nils Edvard Selliseth, foto: Sigurd Dybvik

Femti forventningsfulle pensjonister inntok en behagelig buss med vår vanlige sjåfør Dagfinn ved rattet, for å oppleve et nytt musikalsk høydepunkt ved operaen i Nordfjordeid: Mozarts berømte "Tryllefløyten". Den operaen som er spilt flest ganger gjennom tidene.
Vi hadde ikke kjørt langt før Ingunn og Sigurd vartet opp med kaffe og nybakt formkake. Og kanskje trengte vi litt stimulans som motvekt til det erkesunnmørske griseværet vi presset oss sør i gjennom.

Vel fremme på hotellet fikk vi en hvilepause før vi møtte operapyntet til snitter og en interessant innføring av hotelldirektøren om aftenens forestilling . Vi blir hver gang imponert hva de makter å få til i denne lille bygda. Årets forestilling var intet unntak.

De musikalske kreftene var topp profesjonelle, men de maktet også å bruke lokale ressurser som gir en spiss på forestillingen, så vi forstår godt at Boye Hansen, vår nyutnevnte riksoperasjef, måtte ta seg en tur for å se hva de hadde fått til dette året. I likhet med oss Ålesundere måtte han bare bli imponert. Etter forestillingen vartet hotellet, som vanlig, opp med et operafestbord som måtte glede enhver gane.
Neste morgen ble det mer mat, før sjåfør Dagfinn tok oss med på nye eventyr. Operaturen er nemlig ikke bare taus transport tur – retur. Der utveksles mange gode historier og interessant informasjon.

Sissel Waage Aurdal var vår guide denne gang. Hun hadde forberedt seg godt og hadde mye på lager. Hun viste oss bl.a. U-båten på Hornindalsvatnet, fortalte skrønen om kanalen mellom vatnet og Loch Ness i Scotland, slik at sjøormen hadde mulighet å svømme mellom vatna. Vi opplevde potetåkeren (som skal bli Kvivsvegen); at Dagfinn maktet å manøvrere en stor buss på dette som ikke kan kalles veg var imponerende! Men vi forserte sørpa og pukken og kom til lamaene på Seljeseth, og da var det ikke så lenge før vi dukket ned i Norangsdalen. **FOR EN DAL!** Man skjønner turistenes begeistring ved sommerbesøk, men den var litt av et syn når høsten hadde gjennomfuktet markene, regn og bekker drev over alle knauser og koller og fjellskrentene reiste seg lukt til himmels.

Øye hotell var vårt mål. Der ventet et velsmakende laksemåltid og gode historier fra dette praktbygget som skal utvides til dobbel størrelse. Jakten på antikviteter har allerede startet nede i Europa. Så jeg frykter at sluttresultatet vil forskrekke selveste rikskjendisene. Sissel fortalte oss krigshistorien om andre verdenskrigs største luftslag i Norge, nettopp her inne i Norangsfjorden. Jeg mener hun sa 77 allierte fly mot tyske forsvarere. Hun fortalte at en tysk pilot var begravet på kirkegården, hans grav var blitt stelt i alle år inntil slektninger var blitt funnet for kort tid siden.

En operatur er så mye mer enn en musikalsk opplevelse, det er en sosial happening som inspirerer en til å melde seg på ved neste korsvei.

Info angående datagruppene

Datagruppene ble omorganisert i høst. Vi har startet én gruppe for nybegynnere. To grupper for viderekommende, en med hovedvekt på Word og en som legger hovedvekt på PowerPoint.

Det var opprinnelig planlagt to grupper i Word, men kun ei gruppe kom i gang på grunn av svært liten interesse for gruppa på fredag. Per i dag er alle gruppene fulle og har ikke plass til flere deltakere.

Et av problemene vi har med datagruppene er at det er svært vanskelig å få tak i veiledere som kan hjelpe til. Vi har fortsatt behov som personer med datakunnskap som kan gi en hjelpende hånd både på nybegynnergruppa og Word-gruppa. Studie-koordinator er svært takknemlig for tips.

Når det gjelder neste år er det ennå ikke tatt noen avgjørelse for hvordan datagruppene skal organiseres. Men det som er ganske sikkert er at vi kommer til å starte med en gruppe for nybegynnere og én eller to grupper for viderekommende. Av-hengig av om vi har nok dataveiledere.

Per Øfsdahl, studiekoordinator

Støtte til gruppearbeid

Styret har sett tilbake på støtteordningen som vi hadde tilgang til tidligere gjennom tildeling av offentlige midler. Denne ord-ningen har vi ikke lenger tilgang til, og vi har derfor satt av midler på våre egne budsjett. Styret vurderer å endre tidligere ved-tak, som er gjengitt nedenfor, og vil sette stor pris på om vi kan få forslag i denne saken. Per Øfsdahl er rette mann å ta kon-takt med (adresser på siste side).

Studiegruppevirksomhet er en frivillig, og selvdrevet aktivitet som ikke kan være organisert som kursvirksomhet med kommer-siell karakter. Normalt gjelder derfor at:

- *Studiegruppene dekker selv varierende småutgifter etter avtale i gruppen.*
- *Studiegruppene må selv vurdere godtgjørelse av fastere utgifter (kurs, instruktører, materiell) av kortvarig karakter.*

Søknad fra gruppene om støtte bør være underlagt felles hovedmomenter:

- *Søknader om støtte skal være spesifisert.*
- *Støtte skal primært gå til varige ting eller formål til nytte for foreningen.*
- *Støtte skal kunne tildeles når det gjelder helt spesielle utgifter.*

Alle de tre som har maktet å ta kontakt med sekretariatet har gitt uttrykk for at det ikke er lett å treffe noen. For å gjøre det klinkende klart at vi er tilstede for å hjelpe våre medlemmer på beste måte gjengir vi nedenfor de avtalte åpningstidene. Vennligst klipp ut og ta vare på dette i fall du skulle trenge det.

Sekretariatet

Åpningstider:

Vi er tilstede de fleste dager fra omkring kl.09:00, eller kl. 10:00

Ved enkelte anledninger så tidlig som kl. 07:00

Men noen dager så sent som kl. 12:00 eller kl. 13:00

Vi går som regel omkring kl. 17:30 eller kl. 18:00
Dog ved noen anledninger allerede kl. 16:00 eller kl. 17:00
Noen få ganger så sent som kl. 23:00 eller kl. 24:00

Noen dager er vi ikke her i det hele tatt,
men i det siste har vi vært her omtrent hele tiden.

Unntaket er når vi har vært andre steder,
mens vi burde ha vært her.

Hva kom frem i meningsmålingen på folkemøtet 25.aug. om Ålesunds fremtid?

Studiegruppen Kommunen vår foretok i samarbeid med arrangør Sunnmørsposten en mer utdypende undersøkelse enn mentometeravstemningen. 138 besvarte spørsmålene, av i underkant av 250 tilstede, og konklusjonen var i hovedsak klar etter at 40 var registrert. De tilstedeværende representerer ikke helt gjennomsnittsbefolkningen, og svarene er derfor mer antydende enn fullverdige. En rekke svar var likevel svært tydelige, og det kommer frem tydelige meningsblokker.

7 av 10 mener at veinettet i og rundt Ålesund må forbedres straks, 2 av 10 mener vi kan vente i 5 år.

Skal vi prioritere bedre kollektivtrafikk fremfor privatbilbruk? Vi skal tydeligvis ha begge deler samtidig; halvparten svarer ja, og halvparten nei.

Om vi skal begynne å betale før veiene er ferdig sier 6 av 10 nei, og 4 av 10 ja.

Hvem skal så finansiere veibygging? Svaret ble nesten like store andeler til hver av partene: 1) Offentlig Privat Samarbeid, 2) Staten, 3) bilistene, og 4) kommunalt samarbeid. Svært mange ga flere svar, men av de som svarte enkelt kom enten OPS eller Staten klarest ut.

Skal man velge prosjekter med høy nytteverdi i forhold til investering? 9 av 10 svarer klart ja.

Hvor mye kan bilistene tåle å betale hver dag for bruken av veiene? Her kom det klart frem at hele 20 av 110 som svarte, ikke ville betale noe som helst. De øvrige havnet klart på kr. 27 pr. dag som et fornuftig beløp.

Hvordan skal så dette kunne kreves inn? Halvparten svarte at fysiske stasjoner med automatisk registrering ville være det beste. 4 av 10 ville heller ha drivstoffavgift gradert etter avstand til prosjektet, og 1 av 10 ville helst ha faktura i posten til alle bileiere.

Det var naturlig å spørre forsamlingen om man ville endre kjøremønster i forbindelse med betaling for nye veier. 2/3 vil fortsette som før med kjøring, og 1/3 vil kjøre mindre. Dette er omtrent som andre landsomfattende undersøkelser viser.

Det interessante med alternativet drivstoffavgift er at kr. 27 pr. dag i bompenger tilsvarer et påslag på drivstoff på kr. 8,79 pr. liter i stasjoner nært, og ned til kr. 2,64 i fjerntliggende stasjoner. Dette under forutsetning av at i alt 13 kommuner i regionen ville delta. Det kom inn 34 skrevne argumenter, ett av dem sa med store bokstaver at ALLE måtte betale. Den forventede innbetaling over de neste 20 år vil summere seg til 2.925 mill. kr.

Det ble spurt om hvem som skulle fatte beslutning om hvilke prosjekter som skulle iverksettes? 56% mener de folkevalgte bør gjøre dette alene, 29% mener det bør være rådgivende folkeavstemning, og 15% mener det må avgjøres av bindende folkeavstemning.

Politiske partier har delt seg i to blokker, som vil/ikke vil ha folkeavstemming om utbygging av veiprosjekter. Deltagerne på folkemøtet delte seg også i to i dette spørsmålet. Det ble spurt om partier som ønsker folkeavstemming ville gå frem eller tilbake ved forestående kommunevalg? Det ble avgitt en rekke engasjerte svar i begge retninger, med en liten overvekt på de som mener at partier som ønsker folkeavstemming vil gå frem.

Svarene fra deltagerne på folkemøtet antyder på flere måter en todeling. Det var like mange fra ytre som indre bydel. Det var også like mange som oppga at de ikke kjørte fast til et arbeidssted, 45% faktisk. De fleste som oppga arbeidssted ytre bydel hadde det innen samme sone, bare 8% krysset bomstasjoner som antydet. I indre bydel var det dobbelt så mange som krysset ut av sonen.

Det er vanskelig å fatte lit til at dette er representativt nok. En av forklaringene kan være at alderssammensetningen av deltagerne på folkemøtet ikke var som gjennomsnittet i byen. Nesten 80% samlet var likt store i gruppene 40-60 og 60-80 år, med en liten overvekt av kvinner. Det var dobbelt så mange kvinner som menn under 40 år, men som gruppe likevel liten. Det synes å være en overvekt av godt voksne deltagere i forhold til den reelle aldersfordeling i byen. Svarene kan være påvirket av dette.

Det var også klare uttrykk for skarpe meninger. Svarene dekker over dette fordi de ble jevnet ut, og det kan være korrekt. Det er f. eks forskjell på hvordan folk beveger seg i ytre bydel, i indre bydel og mellom bydelene. Hele 22% sier de går til sentrum, bare 9% til Moa. Men like mange, 20% sier de bruker buss i begge bydeler. Litt flere bruker sykkel i ytre bydel, 6% mot 4% i indre. Mens halvparten bruker bil til ytre bydel, bruker hele 2/3 bil til indre bydel.

Disse tallene kan gi opphav til mange videre spørsmål. Underlaget kan gi flere detaljer om dette, men det er bedre å sørge for at det statistiske grunnmaterialet er godt nok først.

Studiegruppen vår er takknemlig for samarbeidet med initiativtaker Sunnmørsposten, og spesielt de mange på folkemøtet som tok seg tid til å besvare spørsmålene. Vi har samlet mye informasjon som vi gjerne deler med andre, og vi håper at dette kan komme både byen vår og regionen til nytte.

Ålesund 29.august 2011,

Oddny Heen, gruppeleder *Kommunen vår* i Pensjonistuniversitetet i Ålesund.

Drivstoffpris tilsvarende "bompenger":			
	Før:		Etter:
Kjørelengde mil pr. år :	1.500		1.500
Gjennomsnitt forbruk pr. mil:	0,75		0,75
Gjennomsnitt kost pr. liter:	14,30		23,09
Før bompenger:			
Drivstoffkostnad kr. pr år:	16.088		25.972
Drivstoffkostnad pr. dag:	44,08		71,16
Kjørelengde km pr dag:	41,10		41,10
Drivstoffkost kr. / km:	1,07		1,73
Bompenger pr. dag i snitt:	27,08	kr	
Bompenger årsbasis:	9.884		
Etter bompenger:			
Ny kjørekost kr / dag:	71,16		
Tilsvarer øket literpris:	8,79	kr	

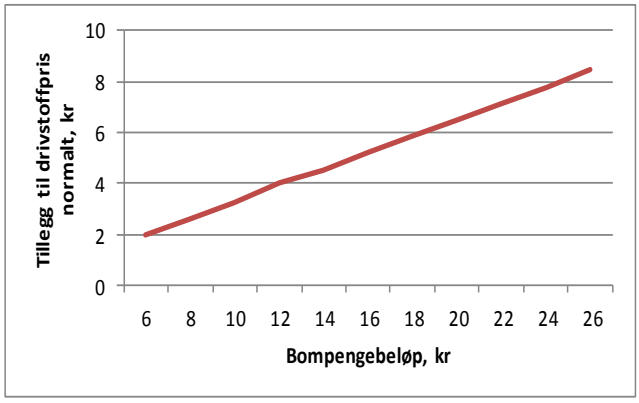

Bompenger eller drivstoffavgift.

Det foreligger et aktivt regneark hvor sammenhengen mellom et valgt bompengebeløp pr. dag er omregnet til et tillegg til drivstoffprisen. Alle nøkkelfaktorer kan endres meget enkelt, og på den måten kan må se hvilken påvirkning de valgte tall har.

I dette eksemplet er valgt kjørelengde på 15.000 km/år; gjennomsnittlig drivstofforbruk på 0,75 l/mil; og en bensinpris på kr. 14,30 øre.

Undersøkelsen som ble gjennomført under Folkemøtet som Sunnmørsposten gjennomførte 25.august ga som resultat at 20 personer ikke ville betale bompenger i noen form, mens 90 personer oppga som akseptabelt kr. 27,08 i snitt.

Likeledes oppgir 1/3 at de vil kjøre mindre. På landsbasis har NAF opplyst at trafikken går ned med 28%, og svært varierende landet rundt. I dette regnestykket er det lagt inn at trafikkmengden reduseres med 20%.

En daglig bompengeinnkrevning i snitt vil da tilsvare en økning i drivstoffutgifter på kr. 8,79.

Det forutsettes at hele regionen går sammen i dugnad på infrastruktur som ikke gjelder Ålesund by spesielt, men at fagfolk bedømmer samtlige regionale prosjekt med vurdering av nytte i forhold til investering som kreves. Som man ser av oppsummeringen støtter flertallet av oss dette prinsippet.

Handelstall 1.halvår 2010							
Sted	**Folketall**	**Handel/innb**	**Brt omsetn**	**Drivstoff**	**Antall liter**	**Påslag/l**	**Finansierings-**
	Okt. 10	**kr.**	**mill. kr**	**mill. kr**	**mill. liter**	**kr**	**andel mill. kr**
Ålesund	43.444	49.038	2.108	167	13,9	8,79	122,3
Sula	8.080	14.933	118	9	0,8	8,00	6,0
Giske	7.109	16.874	119	9	0,8	7,91	5,9
Skodje	4.053	11.780	46	4	0,3	7,03	2,3
Sykkylven	7.649	23.089	175	14	1,2	6,15	7,2
Haram	8.836	18.857	165	13	1,1	6,15	6,7
Hareid	4.913	15.835	77	6	0,5	5,27	2,6
Ulstein	7.703	44.327	331	26	2,2	4,83	10,5
Ørskog	2.105	16.459	35	3	0,3	4,92	1,2
Vestnes	6.528	24.990	163	13	1,1	4,39	4,8
Stranda	4.570	23.114	105	8	0,7	3,51	2,3
Ørsta	10.340	30.383	314	25	2,1	2,99	6,2
Volda	8.655	31.930	274	22	1,8	2,64	4,8
	123.985					I alt pr år:	**182,9**
			Trafikkmengde, forholdsvis:			0,8	
			Antall år:		20	Totalt:	**2.926**

Hvis du stusser på bildet på forsiden, så har du forklaringen her.

Du vil kanskje kjenne igjen den nye bebyggelsen på Torghalltomta.

Både de tre personene og butikkvinduet speiler seg i vannet i Brosundet. Men det som skilte seg så klart ut er fargeklatten i vannet. Du vil ved nøye sammenligning se at det er klærne i vinduet som lager mønstret.

Det er skikkelig gøy å være med i Digitalfotogruppen vi har i gang. Etter hvert så ser man at det er moro å se etter mønstre og farger og lys og skygge som kan skape artige bilder, som noen kan ha glede av.

Temaforedrag 29.september 2011:

Arnljot Løseth: By og land – hand i hand.
Ålesund og sunnmørsbygdene 1850 – 2000

Det var interessant for de mange tilhørerne å få et samlet overblikk på hvordan bygdene på Sunnmøre og Ålesund som by har fungert sammen.

Byene Molde og Kristiansund doblet folketallet i perioden 1875-1920, mens Ålesund tredoblet innbyggertallet. Denne økningen kom først og fremst fra byens omland, og det ga bl.a. som resultat at det var et nært slektsforhold mellom innbyggerne. Likevel var det spenningsforhold mellom by og omland fra tid til annen. Det kunne skyldes målsak, og det skyldtes hensynet til arbeidsplasser.

Ålesund hadde et mer allsidig næringsliv enn de andre byene. Løseth fremhevet betydningen av at det var et kreativt miljø på bygdene, og at byen var et nav som bandt bygdene sammen.

Handelsmenn, redere, skippere og fiskeoppkjøpere hadde gjerne sitt opphav i fiskerbondemiljøet utover bygdene. Dette var med på å drive fiskerinæringa på Sunnmøre og Ålesund frem i lederposisjon. Vi finner ikke noe tilsvarende i andre byer på Vestlandet. Det var ikke uvanlig at handelsmenn i Ålesund gikk sammen med fiskere om kjøp av båter. Ålesund ble et kraftsenter i fjern- og havfisket, men havfiskeflåten ble etterhvert større på bygdene enn i byen.

Industrisysselsettingen ble også etterhvert større på bygdene enn i byen, men detaljhandelsomsetningen var større i byen. Særlig var det møbel- og verkstedindustrien som var sterk på Sunnmøre. Selv om byen ikke hadde noe hegemoni over omlandet, så var byen motoren for utviklingen på bygdene, og ble således et tyngdepunkt. Økonomisk og kulturelt sterke bygdebyer ble typisk for Sunnmøre, og kanskje mer enn andre steder i landet.

Samhørigheten mellom by og land har gjort regionen sterk. Det var tankevekkende å lytte til Løseths sammenbindende historikk, og den utvikling som finner sted i dag. At Rolls Royce flytter hovedkvarteret til Ålesund, men beholder produksjonen i omlandet, er vel helt klart i tråd med det som historien forteller oss. Og diskusjonen går jo høyt angående infrastrukturen i regionen. Nå fikk vi takket være Arnljot Løseth litt bedre bakgrunn for å forstå det som skjer rundt oss.

Men på spørsmål om han kunne fortelle om fremtiden var han klar: Jeg er historiker, ikke spåmann.

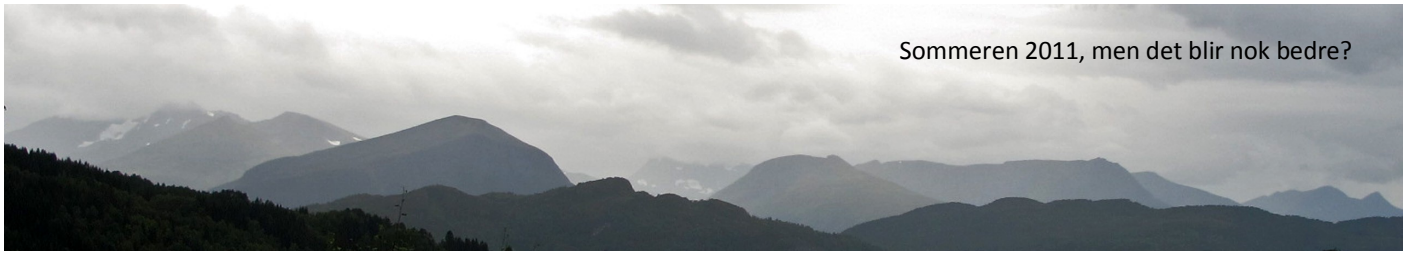
Sommeren 2011, men det blir nok bedre?

Våren begynner om høsten

av Dagny Tande Lid

Det ryker og fyker fra stengler og strå.
Det bugner av moden frukt.
Vinden virvler en sky av små
former og farger ut i det blå.
Det vrimler av frø på flukt.

De danser og stanser. Hvert frø er en drøm,
en verden hvor våren bor.
Noen seiler på bekkens strøm.
I tjernet legger en del på svøm,
Og noen glir ned i jord.

Det fryser. Det lyser av snø på fjell,
og livet får karrige kår.
Men vinteren taper allikevel.
Spirer lever bak brune skjell
og er en ukuelig vår.

Observert på stor plakat utenfor butikk på Moa:

50%

på all sololje

Reparasjon

av Tore Coward

Jeg er ikke akkurat ekspert
og bruksanvisningen er skrevet for folk
med teknisk høyskole minst
og tegningen ligner ikke grisen
og ikke noe annet heller
men såpass skjønner jeg iallfall
at dersom jeg kan få den ene dingsen festet i den andre
og det kan jeg dersom jeg skrur ut tre dingser
og puffer på en fjerde
så vil de to første dingsene
få hoveddingsen til å gå rundt
Så går jeg til verket
heter verktøykasse og alle ti tommelfingrene
finner fram min styggeste bukse
og min styggeste genser
og mitt styggeste vokabular
På to timer får jeg det til
så det sitter midlertidig iallfall
hvis ingen tar for hardt i dingsene iallfall
og det gir tilfredsstillelse
selv om bruksanvisningen sa femten minutter
og jeg setter bort verktøykassa og de ti tommelfingrene
og legger vekk min styggeste bukse
og min styggeste genser
men mitt styggeste vokabular beholder jeg
i tilfelle noen tar for hardt i dingsene

Adea™
LOKALHJELP I HJEMMET

Vi i Adea AS arbeider med privat hjemmehjelp for eldre. Adea AS ble stiftet 14.01.2002 og har bygget opp tjenestene som i dag er representert i Ålesund, Molde og Eide kommuner.
Vi er et alternativ til det kommunale tilbudet. Vårt mål er å tilfredsstille eldres behov, slik at alle kan få mulighet til å bo i sitt eget hjem så lenge som mulig.

Det vi tilbyr er f. eks renhold, hjelp til matlaging, rydding, handleturer, ikke minst være en følgesvenn på tur og i fritidssammenheng, også være ledsager til lege, tannlege, og mer.
Som vår kunde i Adea får du en fast hjemmehjelp som kommer til deg regelmessig, etter ditt ønske.
Du bestemmer selv hva vi skal hjelpe til med. Kanskje du bare ønsker litt selskap, eller du har spesielle behov?

Adea AS er åpne for alle og vi ser frem til å hjelpe deg med dine ønsker.

Ta gjerne kontakt med meg: Aina Vågsholm, tlf: 40001845/97735138, e-post: aina@adea.no / www.adea.no

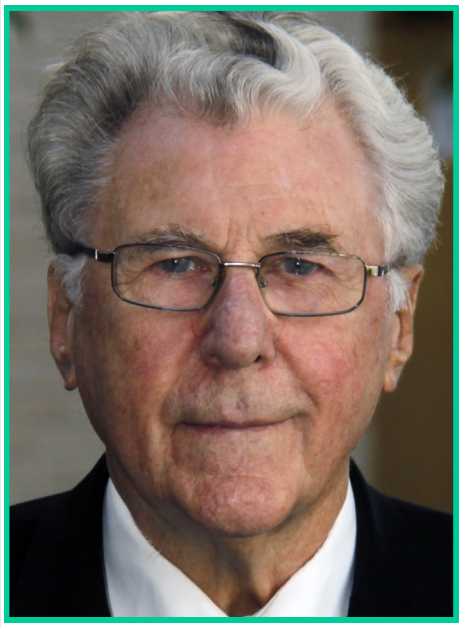

Foredrag 1.september 2011 av **Harald Haveland:**

Den internasjonale tjener og hans testamente.

Om Dag Hammarskjöld

Vi bør minnes ham som det enestående menneske har var, vi bør minnes hans uegennyttige innsats for fred i verden, og særlig for de små nasjoners sak, og det er grunn til å se nærmere på tanker han hadde, hvorav noen var ukjente selv for de fleste av hans nærmeste.

Denne begynnelsen på Harald Havelands foredrag fanget forsamlingen. Hans måte å belyse personen Dag Hammarskjöld på var ypperlig. En av deltagerne sa etterpå at det minte ham om Francis Bull.

Det er nå 50 år siden han som generalsekretær i FN omkom i en flyulykke i Kongo. Ingen årsaksforklaring på denne ulykken foreligger. Derfor var det spennende å høre Haveland fortelle om hvordan Dag Hammarskjöld arbeidet med å løse store konflikter, og det politiske spillet som foregikk. Vi fikk et innblikk av at det kanskje dreide seg mye om de rike mineralforekomstene i Katanga, en del av Kongo. Det synes også i dag som at dette spillet, kampen, om naturressursene fremdeles pågår.

Dag Hammarskjöld var en meget intelligent person, og han la alltid vekt på sin personlige integritet. Han ville aldri la seg diktere av noen makt, stor eller liten, og hvordan han skulle forholde seg i en konflikt. Hans styrke var hans store evne til, og tro på betydningen av diplomati, og en sterk tro på betydningen av å møte de sentrale personligheter i konflikter ansikt til ansikt.

Han viste tidlig interesse for religiøse spørsmål, men først i 40-årsalderen synes han å ha fått en sterkere tilknytning til kristendommen. Likevel bevarte han en dyp respekt for alle annerledes troende. Han skrev ned atskillige dype tanker i sine dagbøker. En rekke av disse trakk Haveland frem på en fin måte slik at vi fikk et bredt bilde av en stor personlighet.

Harald Haveland foredro på en sånn fin måte at vi avslutningsvis utfordret ham til å gi oss tilsvarende utdypninger også av andre store personer i vår tid.

TIL UNGDOMMEN
av Nordahl Grieg (1936)

Kringsatt av fiender,
gå inn i din tid!
Under en blodig storm -
vi deg til strid!

Kanskje du spør i angst,
udekket, åpen:
hva skal jeg kjempe med
hva er mitt våpen?

Her er ditt vern mot vold,
her er ditt sverd:
troen på livet vårt,
menneskets verd.

For all vår fremtids skyld,
søk det og dyrk det,
dø om du må - men:
øk det og styrk det!

Stilt går granatenes
glidende bånd
Stans deres drift mot død
stans dem med ånd!

Krig er forakt for liv.
Fred er å skape.
Kast dine krefter inn:
døden skal tape!

Elsk og berik med drøm
alt stort som var!
Gå mot det ukjente
fravrist det svar.

Ubygde kraftverker,
ukjente stjerner.
Skap dem, med skånet livs
dristige hjerner!

Edelt er mennesket,
jorden er rik!
Finnes her nød og sult
skyldes det svik.

Knus det! I livets navn
skal urett falle.
Solskinn og brød og ånd
eies av alle.

Da synker våpnene
maktesløs ned!
Skaper vi menneskeverd
skaper vi fred.

Den som med høyre arm
bærer en byrde,
dyr og umistelig,
kan ikke myrde.

Dette er løftet vårt
fra bror til bror:
vi vil bli gode mot
menneskenes jord.

Vi vil ta vare på
skjønnheten, varmen
som om vi bar et barn
varsomt på armen!

BRAGES®
BILFORRETNING

Telefon 7017 8200

www.brages.no **service@brages.no**

Kontakt til studiegrupper

Koordinator for studiegruppene:
Per Øfsdahl; 97177473, per.ofsdahl@mimer.no

Byen vår: Åse Fagerslett, 70155111; p-fagers@online.no
Digital foto: Per Myklebust ; 70146576, pemykl@mimer.no
Engelsk litteratur: Sandra Baraldsnes; 97784579; tbaralds@online.no
Kommunen vår: Oddny Heen, 90574183, oddny.heen@bluezone.no
Kunst: Astrid Hatlø; 70143085, astrid.hatlo@mimer.no
Helse og velvære: Per Gunnar Stoknes ; 70143620, pgs@mimer.no
Kunstmaling: Einar Hasund, 90574972, einar.hasund@mimer.no

Litteratur 1: Olav Dahl ; 70215102, e-hen-f@online.no
Litteratur 2: Erna Marø ; 70155781, ernamaro@online.no
Litteratur 3:
Solfrid Selbervik; 91527606; pal.selbervik@mimer.no
Litteratur 4: Liv Holte ; 70143132, liv.holte@hotmail.com
Media: Marit S. Wiig, 90205848, bjartwi@live.no
Samfunn: Sjur Brande ; 92203697, sjur.brande@live.no
Spansk 1-2: Gunnlaug Lade ; 70155004, gunnlade@frisurf.no
Quo vadis: Sigurd Dybvik ; 70133760, sidy@mimer.no

Rom for kjærlighet...

Vi hjelper deg med kjøp og salg av bolig, så kan du bestemme hva du vil fylle hjemmet ditt med.

MØRE EIENDOMSMEGLING

Adresselapper settes her

Returadresse ved feil adresse:

Pensjonistuniversitetet i Ålesund
v/ Sjur Brande
Nybøbakken 8, leil 9
6011 Ålesund

B

POSTEN NORGE
P.P. PORTO BETALT

Tillitsvalgte 2011:

Leder Sjur Brande, Nybøbakken 8, seksjon 9, 6011 Ålesund, tlf 9220 3697, sjur.brande@live.no
Nestleder Målfrid Mogstad, Nedre Strandgt. 37, 6004 Ålesund, tlf. 9924 0464, mmogstad2@hotmail.com
Studiekoordinator Per Øfsdahl, Brenneveien 13, 6013 Ålesund, tlf. 7015 0257, 9717 7473, per.ofsdahl@mimer.no
Sekretær Torun G. Eriksen, Fjelltunv. 29, leil 7, 6007 Ålesund, tlf 7013 3416, 90069516, torun@mimer.no
Kasserer Astrid Hanken, Kistavegen 4, 6020 Ålesund, tlf. 7014 2914, mob 48231109, astri-hk@online.no
Varamedlem Liv Tideman, Østre Aspehaug 12, 6010 Ålesund, tlf 7014 1480, 4803 8737, l-tidema@online.no
Varamedlem Ole G. Persson, Parkgt. 10, 6003 Ålesund, tlf 7012 9966, mob. 9003 3104, perssonp@online.no
Redaksjonskomiteen består nå av: Bjørg Bang, tlf. 7014 2924, bjorg.bang@gmail.com; Herbert Gartz, tlf.9004 8885, herbert@gartz.no og Sjur Brande, tlf 9220 3697, sjur.brande@live.no

Pensjonistuniversitetets virksomhet er dannet på frivillig innsats, kombinert med egeninteresse og individuelle ønsker, samt behovet for sosial kontakt. Det å dele felles interesser er givende. Det gir oss nytt engasjement og utfordringer, utvider vår horisont, og gir oss nye kunnskaper. Det sosiale samværet på denne konstruktive måten gir oss tilhørighet, og det fører til at nye vennskap dannes.

I Pensjonistuniversitetet i Ålesund bruker vi idéene i *Universitetet for den tredje* alder slik:

1. Først og fremst å vekke lysten til å lære, og derved stimulere til egen aktivitet;
2. dernest å gi pensjonister mulighet til å ta styring over eget liv; og ikke minst
3. det å være med i et sosialt nettverk.

Det er ett av våre mange gode kort at Pensjonistuniversitetet har mange studiegrupper som drives med liv og lyst av egne medlemmer. Det legges stor vekt på det sosiale aspektet så vel som interessefeltet. Identitet, verdier og selvforståelse er andre poeng. Hovedparten av aktiviteten i studiegruppene våre bygger opp om akkurat dette. Vi diskuterer med respekt for andres meninger, og er velsignet fri for detaljert styring. Vi utvikler oss ved å lytte til hverandre, og modnes ved det.

Medlemskap er åpent for all pensjonister og andre over 60 år. Medlemskap er uavhengig av tidligere utdannelse og yrkesmessig bakgrunn.

Oppdatert: 09.09.2011

Pensjonistuniversitetet i Ålesund. Møteplan høsten 2011.

Grupper	Leder	Dager	Kl.	Sted	August		September			Oktober			November			Des		SERVERING
Digital foto	Per Myklebust	Mandag	1000-1145	Spjelkavik Seniorsenter	15	29	12	26		10	24		7	21		5		
Engelsk litteratur	Sandra Baraldsnes	Mandag	1000-1145		15	29	12	26		10	24		7	21		5		
Kunstmaling	Einar Hasund	Tirsdag	1200-1430		16	30	13	27		11	25		8	22		6		
Litteratur 1	Olav Dahl	Tirsdag	1200-1345		16	30	13	27		11	25		8	22		6		
Spansk 1	Gunnlaug Lade	Tirsdag	1330-1530		16	30	13	27		11	25		8	22		6		27.10.11
Spansk 2	Gunnlaug Lade	Tirsdag	1330-1530		23		6	20		4	18		1	15	29	13		24.11.11
Data - Nybegynnere	*Ny.*	Onsdag	1000-1145		24		7	21		5	19		2	16	30	14		08.12.11
Data - Word	*Ny.*	Onsdag	1000-1145		17	31	14	28		12	26		9	23		7		
Litteratur 4	Liv Holte	Onsdag	1200-1345		24		7	21		5	19		2	16	30	14		
Kommunen vår	Oddny Heen	Torsdag	1000-1145		18		1	15	29	13	27		10	24		8		
Data - PowerPoint	Asbjørn Johansen	Fredag	1100-1245		26		9	23		7	21		4	18		2	16	
Helse & velvære	Per Gunnar Stoknes	Etter avtale																
Litteratur 3	Solfrid Selbervik	Etter avtale																
Litteratur 2	Erna Marø	Mandag	1200-1345	Frivillig-sentralen Blindheims-breivika 10 *)	15	29	12	26		10	24		7	21		5		
Byen vår	Åse Fagerslett	Tirsdag	1000-1145		23		6	20		4	18		1	15	29	13		
Quo Vadis	Sigurd Dybvik	Tirsdag	1200-1345		23		20			18			15			13		
Media	Marit Skuseth Wiig	Onsdag	1200-1345		24		7	21		5	19		2	16	30	14		
Kunst	Astrid Hatlø	Onsdag	1200-1345		17	31	14	28		12	26		9	23		7		
Samfunn	Sjur Brande	Torsdag	1200-1345	Etter avtale	25		8	22		6	20		3	17		1	15	

Studiekoordinator: Per Øfsdahl, Brennevegen 13, 6013 Ålesund Tlf: 70 15 02 57 Mob.tel.: 97 17 74 73 E-adr.: per.ofsdahl@mimer.no
Studiegruppene må være oppmerksomme på når de skal hjelpe til med servering av kaffe og rydding på temamøtene.

*) Parker på nedsida av bygget. **Litteratur 2** og **Kunst** bruker inngangen til **Frivilligsentralen.**
Byen vår, Quo Vadis og **Media** bruker inngangen til **Teknisk hjelpemiddelservice.**

Vi trenger følgende informasjon om nye medlemmer:

Navn: **Postadresse:**
Postnr og sted: **Telefon fast:** **Tlf mobil:**
E-postadresse: **Fødselsdag:**

Gi informasjonen til enten Sjur Brande, Per Øfsdahl eller Astrid Hanken (adresser som angitt øverst på siden her)